

علوم و فنون ادبی

۱- متن زیر، معرف کدامیک از شخصیت‌ها است؟

«در نظم و نثر مهارت داشت. وی قصاید بلندی دارد. از نظر غزل‌سرایی در بین هم‌روزگاران خود تا حدی کم‌نظیر است. بیت زیر سرآغاز یکی از سروده‌های اوست:

هوای خود چو نهادم، رضای او را چو گزیدم / جهان و هر چه در او جز به کام خویش ندیدم»

(۱) صبای کاشانی (۲) ادیب الممالک فراهانی (۳) قائم‌مقام فراهانی (۴) نشاط اصفهانی

۲- همه گزینه‌ها از عوامل مؤثر در ایجاد نهضت بازگشت ادبی هستند، به جز:

(۱) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری

(۲) تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

(۳) توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان

(۴) تاراج کتابخانه اصفهان و دستیابی مردم به کتاب‌های کتابخانه سلطنتی

۳- کدامیک از گزینه‌ها درباره سطح ادبی نثر ادبیات معاصر، درست نیست؟

(۱) رواج و پختگی گونه‌های نثر فنی و مصنوع

(۲) عینی، کوتاه و بیرونی بودن توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها

(۳) توجه نویسندگان به قالب‌های گوناگون از جمله سفرنامه، خاطره و ...

(۴) وجود سبک‌های متفاوت در داستان‌نویسی، مانند سبک هدایت و سبک آل‌احمد

۴- در متن زیر به چند مورد «خطا» از دیدگاه تاریخ ادبیات، برخورد می‌کنیم؟

«دشواری از بارزترین شاخصه‌های زبان شعر عصر بیداری است. شعر این دوره به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، برای عامه مردم غیرقابل فهم است. شعر به عنوان زبان برنده نهضت در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت. گروهی مانند سید اشرف‌الدین گیلانی و عارف قزوینی به زبان پر صلابت گذشته وفادار ماندند و گروهی مانند ملک‌الشعرا بهار و ادیب الممالک فراهانی به زبان ساده و صمیمی کوچ و بازار روی آوردند.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) یک

۵- کدام کتاب را می‌توان حماسه‌ای مذهبی به‌شمار آورد؟ به ترتیب آفریننده اثر و موضوع آن کدام‌اند؟

(۱) حیدرآبایه سلام / شهریار - اصالت فرهنگی و زیبایی‌های روستای زادگاهش

(۲) لمعات / فخرالدین عراقی - سیر و سلوک عارفانه

(۳) خداوندنامه / صبای کاشانی - معجزات پیامبر (ص) و دلیری حضرت علی (ع)

(۴) شاهنامه ابومنصوری / ابومنصور عبدالرزاق - تاریخ گذشته ایران

۶- همه گزینه‌ها از ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی است، به جز:

(۱) آوردن جملات کوتاه - کاربرد افعال ساده و بدون پیشوند

(۲) جمع بستن کلمات عربی، فارسی و ترکی و مغولی با «ات» - کاربرد وجه وصفی

(۳) مطابقت صفت و موصوف به تقلید از زبان عربی - درآمیختگی نظم و نثر

(۴) آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید - فراوانی لغات ترکی و مغولی

۷- آثار کدام گزینه به ترتیب دوه‌دو در نثر «ساده، مصنوع و بینابین» نگارش یافته‌اند؟

(۱) عباس‌نامه و عالم‌آرای عباسی - محبوب القلوب و عین الحیات - احسن التواریخ و جامع عباسی

(۲) عین الحیات و جامع عباسی - عباس‌نامه و محبوب القلوب - حبیب السیر و احسن التواریخ

(۳) شرف‌نامه بدلیسی و تذکره شاه طهماسب - عالم‌آرای عباسی و احسن التواریخ - جامع عباسی و مجالس المؤمنین

(۴) مجالس المؤمنین و عین الحیات - احسن التواریخ و حبیب السیر - جامع عباسی و عباس‌نامه

۸- پدیدآورندگان آثار زیر، خالق کدام آثار دیگر نیز هستند؟

«زمین سوخته - بهارستان - آگه بابا بمیره - اخلاق الاشراف»

(۱) بره گم‌شده راعی، تذکره الاولیاء، ظهور، رساله دلگشا

(۲) شوهر آهو خانم، گلستان، ضیافت، صد پند

(۳) همسایه‌ها، تحفه الاحرار، مهاجر کوچک، صد پند

(۴) مدار صفر درجه، تحفه الاحرار، ضیافت، نوحات الانس

۹- کدام بیت در سبک عراقی نیست؟

(۱) عاشق چه کند گر نکشد بار ملامت / با هیچ دلاور سپر تیر قضا نیست

(۲) هر جا که هستی حاضری از دور بر ما ناظری / شب خانه روشن می‌شود چون یاد نامت می‌کنم

(۳) ما را چشم سرّ مبین ما را به چشم سرّ ببین / آنجا بیا ما را ببین، کاینجا سبکبار آدم

(۴) شاهان جهان را ز نهییش تن و جان نیست / جان و تن شاهانش فدای تن و جان باد

۱۰- وزن شعر زیر زیر کدام است؟

«رعشه می افتادش اندر دست / در بنان دُر فشانش سلک می لرزید»

- (۱) فاعلاتن فاعلاتن فعل / فاعلاتن فاعلاتن فعلن
(۲) فاعلاتن فاعلاتن فع / فاعلاتن فاعلاتن فعلن
(۳) فاعلاتن فاعلاتن فع / فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فع
(۴) مفتعلن مفتعلن فاعلن / مفتعلن مفتعلن مفتعلن فاعلن

۱۱- کدام بیت بر وزن «مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن» است؟

- (۱) دلم که مرغ تو آمد به دام بازگرفتی / نه خاک تو شدم از من چه گام باز گرفتی
(۲) در آرزوی رویت بر آستان کویت / هر دم هزار فریاد از عاشقان برآید
(۳) ای پار دوست بوده و امسال آشنا / وی از سزا بریده و بگزیده ناسزا
(۴) آخر چه خون کرد این دلم کامد به ناخن خون او / هم ناخنی کمتر نگشت اندوه روزافزون او

۱۲- کدام بیت را می توان به دو صورت هجایی، جدا کرد؟

- (۱) ز بس که بر سر کوی تو اشک ریخته ام / ز لعل در بر هر سنگ دامنی است مرا
(۲) مرکز خاکی نبود جای تو / مرتبه گنبد گردان طلب
(۳) تبها کشم از هجر تو شبهای جدایی / تبها شومم بسته چو لبها بگشایی
(۴) از هجر تو در چشمم خورشید شود سفته / از بس که مرا الماس اندر بصر افشاند

۱۳- در مصراع اول تمام ابیات، اختیار شاعری «ابدال» به کار رفته است، به جز:

- (۱) خامش باش و معتمد، محرم راز نیک و بد / آن که نیازمودیش راز مگو به پیش او
(۲) عشق درآمد از درم، دست نهاد بر سرم / دید مرا که بی توام، گفت مرا که وای تو
(۳) دیدم صعب منزلی، درهم و سخت مشکلی / رفتم و مانده ام ولی کشته به دست و پای تو
(۴) آتش، آب می شود، عقل خراب می شود / دشمن خواب می شود دیده من برای تو

۱۴- اختیارات شاعری بیت زیر، در کدام گزینه آمده است؟

«منکر پار شده است او که مرا یاد نماند / ببر انکار از او دم اقرارش ده»

- (۱) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (دو مورد) - حذف همزه (دو مورد) - فاعلاتن به جای فاعلاتن - ابدال
(۲) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند - حذف همزه (یک مورد) - بلند بودن پایان مصراع - ابدال
(۳) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند - حذف همزه (یک مورد) - فاعلاتن به جای فاعلاتن - قلب
(۴) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (یک مورد) - حذف همزه (یک مورد) - بلند بودن پایان مصراع - ابدال

۱۵- قافیه کدام بیت «قید» نیست؟

- (۱) راست بگو به جان تو ای دل و جانم آن تو / ای دل همچو شیشه ام خورده میّت کدو کدو
(۲) با که حریف بوده ای؟ بوسه ز که روده ای؟ / زلف که را گشوده ای؟ حلقه به حلقه مو به مو
(۳) لقمه هر خورنده را در خور او دهد خدا / آنچه گلو بگیردت، حرص مکن، مجو مجو
(۴) چون بشناخت بنده را، بنده کز رونده را / گفت بیا به خانه، هی، چند روی تو سو به سو

۱۶- قافیه کدام بیت درست نیست؟

- (۱) صورتش جنت به معنی دوزخی / افعی ای پر زهر و نقشش گل رخی
(۲) ای ز غیرت بر سبو سنگی زده / زان سبو ز اشکست کامل تر شده
(۳) اول ار شد مرکب سرو سهی / لیک آخر خشک و بی مغزی تهی
(۴) در رحم پیدا نباشد هند و ترک / چونک زاید بیندش زار و سترگ

۱۷- قافیه مشخص شده در همه ابیات «ترکیب وصفی» است به جز:

- (۱) تا طالع خود دید صبح، آینه داری تو را / آید از آن رو بی خبر، خورشید تابان در بغل
(۲) بوی چمن می آیدم زین تازه دیوان در بغل / من باغبان خویشم و دارم گلستان در بغل
(۳) ما و نسیم از شوق تو خفتیم در آغوش هم / او بوی پیراهن به کف من بیت احزان در بغل
(۴) پروانه در آغوش او پرمی زند دائم ظهیر / داریم از شمع رخس شمع فروزان در بغل

۱۸- کدام بیت فاقد استعاره مصرحه است؟

- (۱) روی تو آب چشمه خورشید می برد / لعلت به خنده پرده یاقوت می درد
(۲) رحم کن بر دلم ای ماه، که از آه دلم / خانه ماه فلک زیر و زبر می گردد
(۳) من دور از آن جان و جهان، همچون تنی ام بی روان / وز غم رسید این تن به جان، گویی به جانان می رسد؟
(۴) هر آینه آن دل که قبول تو نیفتد / کی قابل عکس می رخسار تو باشد

۱۹- آرایه‌های مقابل تمام ابیات درست است؛ به جز:

- (۱) نرگس مست خوشتر گرچه چو من بیمار است / ای خوشا نرگس مست تو که خوابی دارد (استعاره - تشبیه)
(۲) یا رب این ماییم از آن جان جهان افتاده دور / سایه‌وار از آفتابی ناگهان افتاده دور (ایهام - جناس)
(۳) به گل بلبل همی گوید که نرگس می‌کند شوخی / مگر نرگس نمی‌داند که خون لاله می‌جوشد؟ (تشخیص - مراعات النظیر)
(۴) من حیرانم نه آن صیدم که از قید تو بگریزم / به کوشش می‌کشم خود را که بر فتراکت آویزم (کنایه - جناس)

۲۰- هر دو آرایه «تناقض و لف و نشر» در کدام بیت مشاهده می‌شود؟

- (۱) می‌دهم جان و به صد جان ندهم یک ذره / خاک پای تو که سرچشمه حیوان من است
(۲) دل من پیرو عشق است و من اندر پی دل / عشق، سلطان دل و دل شده سلطان من است
(۳) زلف و رخسار تو کفر آمد و ایمان، با هم / آن چه کفری است که سرمایه ایمان من است
(۴) دل محزونم ازو یوسف جان را می‌جست / زیر لب گفت که در چاه زنخدان من است

۲۱- همه ابیات دارای «کنایه و دو تشبیه» هستند، به جز:

- (۱) باز شست سر زلف تو، به دوش از بن گوش / می‌کشم دایم و پشتم چو کمان می‌گردد
(۲) گر چو شمعت بکشد یار ازو روی متاب / و چو چنگت بزند دوست ز دستش مخروش
(۳) گرچه از نخل وجود من خلالی بازماند / تا سرم باشد، نخواهم همچو نخل از پا نشست
(۴) تیر خدنگ غمزهات از جان ما گذشت / بر ما ز غمزه تو چه گویم چه‌ها گذشت

۲۲- آرایه «ایهام و ایهام تناسب» هر دو، در کدام بیت وجود دارد؟

- (۱) خنک آن درد که یارم به عیادت به سرآید / دردمندان به چنین درد نخواهند دوا را
(۲) فریاد می‌دارد رقیب از دست مشتاقان او / آواز مطرب در سرا زحمت بود بواب (دربان) را
(۳) من دوست می‌دارم جفا کز دست جانان می‌برم / طاقت نمی‌دارم ولی افتان و خیزان می‌برم
(۴) پروانه او گر رسد در طلب جان / چون شمع همان دم به دمی جان بسپارم

۲۳- به ترتیب آرایه‌های «تشبیه، ایهام تناسب، ایهام و مجاز» در ابیات کدام گزینه یافت می‌شود؟

- الف) نسیم صبح اگر یابی، گذر بر منزل لیلی / بپرسی از من معنون دل رنجور شیدا را
ب) قبله ما نیست جز محراب ابروی شما / دولت ما نیست الا در سر کوی شما
ج) به خدا که خون رز را به دو عالم از فروشم / بخریم هر دو عالم بدهیم خون بها را
د) چون باده باز بر سر خم رفت کف‌زنان / حافظ که دوش از لب ساقی شنید راز

- (۱) ب - الف - د - ج (۲) ب - ج - د - الف (۳) الف - د - ج - ب (۴) ج - ب - د - الف

۲۴- در کدام بیت «اسلوب معادله» وجود ندارد؟

- (۱) ساده‌لوحان جنون از بیم محشر فارغانند / بیم رسوایی نباشد نامه ننوشته را
(۲) جمع کردن خویش را در عهد پیری مشکل است / پیش ره نتوان گرفتن لشکر برگشته را
(۳) حاصل پهلوی چرب این خسیسان کاهش است / می‌خورد گوهر به چشم تنگ آخر رشته را
(۴) تار و پود عالم امکان بود موج سراب / همچو سوزن پا به چشم خود مده این رشته را

۲۵- آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«عالم از لعل تو پرشورست و لعلت پر شکر / فتنه از چشم تو بیدارست و چشمت مست خواب»

- (۱) مجاز، استعاره، ایهام تناسب، تضاد
(۲) استعاره، ایهام، تضاد، حسن تعلیل
(۳) اسلوب معادله، ایهام تناسب، تلمیح، مجاز
(۴) مجاز، تلمیح، ایهام تناسب، حسن تعلیل

۲۶- معنای چند واژه در مقابل آن، نادرست ذکر شده است؟

«سُفتن: سوراخ کردن) - (محمل: کجاوه) - (التجا: فرار کردن) - (حله: باغ سرسبز) - (حیض: پستی) - (الفغن: صرف کردن) - (رحیل: کوچ کردن) - (اعراض: روی گردانیدن) - (مهجور: دور افتاده) - (ثنا: روشنی) - (تمتع: خراب شدن)»

- (۱) شش (۲) هفت (۳) چهار (۴) پنج

۲۷- مفهوم ابیات کدام گزینه مشترک است؟

- الف) به خلق و لطف توان کرد صید اهل نظر / به بند و دام نگیرند مرغ دانا را
ب) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند سر برود، هم بر آن سریم
ج) مطلب طاعت و پیمان و صلاح از من مست / که به پیمانہ کشی شهره شدم روز الست
د) ما چو پیمان با کسی بستیم دیگر نشکنیم / گر همه زهر است چون خوردیم ساغر نشکنیم

- (۱) الف - د (۲) ب - د (۳) ب - ج (۴) الف - ج

۲۸- مفهوم همه ابیات در مقابل آن‌ها درست ذکر شده است؛ به جز:

- ۱) اگر پای در دامن آری چو کوه / سرت ز آسمان بگذرد در شکوه (ثابت و برقرار گشتن)
- ۲) طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی / صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست (دعوت به راستی)
- ۳) ای پادشه خوبان، داد از غم تنهایی / دل بی تو به جان آمد وقت است که باز آیی (در فراق به سر بردن)
- ۴) طرفه می‌دارند یاران چو من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوش‌تر است (پایان‌ناپذیری وصال)

۲۹- بیت زیر با کدام بیت قرابت معنایی دارد؟

«از کیمیای روی تو زر گشت روی من / آری به یمن لطف شما خاک، زر شود»

- ۱) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر میسم افتاد و زر شدم
- ۲) روی مژگانم به سرخی بیابی روی زرد / قصه دل می‌نویسد حاجت گفتار نیست
- ۳) هنگام تنگ‌دستی در عیش کوش و مستی / کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را
- ۴) راست گویم چو کف راد گوهربار تو هست / منت زر شدن خاک سیاهم به چکار

۳۰- مفهوم کدام بیت، متفاوت است؟

- ۱) جهان جمله فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی ست پنهان
- ۲) یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی الابصار
- ۳) تنم از واسطه دوری دلبر بگداخت / جانم از آتش مهر رخ جانانه بسوخت
- ۴) همه جمال تو بینم چو چشم باز کنم / همه شراب تو نوشم چو لب فراز کنم